

Nr 74.

Ankom till riksdagens kansli den 13 maj 1930 kl. 10 f. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anvisande av ett statens skogsodlingsanslag ävensom två i ämnet väckta motioner.

(1:a avd.)

I den till riksdagen den 3 januari 1930 avlåtna propositionen angående statsverkets tillstånd och behov har Kungl. Maj:t under punkt 127 i nionde huvudtiteln föreslagit riksdagen att, i avbidan på den proposition i ämnet, som kunde varda förelagd riksdagen, för understödjande medelst statsbidrag utan återbetalningsskyldighet av företag, som avse skogsodling eller annan åtgärd för vinnande av ändamålsenlig skogsproduktion å vissa marker med otillfredsställande skogstillstånd, beräkna för budgetåret 1930/1931 ett belopp av 600,000 kronor.

Sedermera har Kungl. Maj:t i en den 21 februari 1930 avlåten, till jordbruksutskottet hänvisad proposition, nr 134, under återopande av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för samma dag föreslagit riksdagen att a) godkänna av departementschefen i statsrådsprotokollet tillstyrkta grunder för understödjande medelst statsbidrag utan återbetalningsskyldighet inom område, varå skogsvårdslagen äger tillämpning, av företag, som avser skogsodling eller annan åtgärd för vinnande av ändamålsenlig skogsproduktion å vissa marker med otillfredsställande skogstillstånd; samt b) till sådant understödjande anvisa för budgetåret 1930/1931 under benämning statens skogsodlingsanslag ett extra reservationsanslag av 600,000 kronor.

I anledning av ifrågavarande proposition har inom riksdagen väckts två till utskottet hänvisade motioner nämligen nr I: 266 av herr *Tamm* och nr II: 419 av herr *Lindberg*. I motionen I: 266 har hemställts, att riksdagen ville besluta sådan ändring i de i proposition 134 föreslagna grunderna för erhållande av bidrag från statens skogsodlingsanslag, att bidraget skall utgå med 40 procent av den beräknade kostnaden för företaget, dock med rätt för skogsvårdsstyrelsen att, när särskilda skäl därtill föreligga, bevilja högre bidrag, dock ej över 50 procent, samt att företag med mindre areal än 2 hektar ej skola vara berättigade att erhålla bidrag. I motionen II: 419 har hemställts, att riksdagen måtte besluta, att den i Kungl. Maj:ts proposition nr 134 föreslagna kun-

Motioner.

görelsen angående villkor för statsbidrag från statens skogsodlingsanslag icke skall gälla för Norrland jämte Kopparbergs och Värmlands län.

Beträffande de skäl, som anförts till stöd härför, hänvisas till motionerna.

*Uppkomsten
av frågan
av skogs-
odlings-
anslag.*

I tvänne likalydande motioner vid 1928 års riksdag (I: 46 och II: 44) hemställdes, att riksdagen ville hos Kungl. Maj:t anhålla om utredning och förslag angående statens medverkan till skogsodling av sådana kala, till skogsbörd tjänliga marker, för vilka skogsodlingsskyldighet enligt gällande skogslagar ej kunde åläggas markägaren. Därjämte hemställdes i en tredje vid samma riksdag väckt motion (II: 45), att riksdagen ville hos Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t ville låta med hänsynstagande till vad i motionen anförts verkställa utredning och för riksdagen snarast möjligt framlägga förslag till genomgripande åtgärder för den svenska skogsmarkens rationella utnyttjande till skogsbörd.

Med anledning av nämnda motioner anhöll riksdagen i skrivelse den 1 juni 1928 nr 329 om verkställande av utredning rörande de åtgärder, som kunde vara erforderliga för vinnande av det i motionerna avsedda syftet, samt om framläggande för riksdagen av det förslag, vartill utredningen kunde giva anledning.

Sedan jämlikt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 26 oktober 1928 chefen för jordbruksdepartementet tillkallat fem utredningsmän, nämligen landshövdingen J. Nilsson, ordförande, ledamöterna av riksdagens andra kammare hemmansägarna C. J. Johansson i Uppmälby och P. Persson i Trängen, revisionssekreteraren T. W. G. Sjöfors och länsjägmästaren W. Lothigius, att inom sagda departement i anslutning till den av riksdagen i berörda skrivelse gjorda framställning och i statsrådsprotokollet över jordbruksärenden samma dag närmare angivna grunder verkställa utredning samt avgiva förslag angående statens medverkan, utöver vad för närvarande ägde rum, till vinnande av skogsbörd å marker, vilka därtill vore tjänliga men vilka icke vore föremål för rationellt utnyttjande, hava utredningsmännen, som antagit benämningen 1928 års skogsvårdskommitté, till fullgörande av sitt uppdrag den 1 november 1929 avgivit betänkande angående statens medverkan för vinnande av ökad skogsproduktion å vissa marker (St. off. utr. 1929: 27).

Ett av skogsvårdskommittén utarbetat förslag till kungörelse angående villkor för statsbidrag från statens skogsodlingsanslag är såsom bilaga fogat vid detta utlåtande (Bil. A).

*Hittills-
varande
understöds-
verksamhet
för främ-
jande av
skogsväxt.*

Den verksamhet, som hittills bedrivits med understöd av allmänna medel för främjande av skogsväxt beträffande marker med otillfredsställande skogstillstånd å de å enskilda skogar förekommande kala skogsmarker samt skogsmarker med synnerligen glesa bestånd har huvudsakligen avsett arbeten av tre olika slag, nämligen 1) skogsodling å kala eller därmed jämförliga marker, 2) rensnings- och röjningshuggningar å marker med hårt dimensionsavverkade eller eljest glesa och oväxtliga bestånd samt 3) gallringar i överslutna bestånd.

Understöd till berörda ändamål har lämnats dels från vissa statsanslag, dels av skogsvårdsavgifter och dels från särskilda av landsting och hushållnings-sällskap beviljade anslag.

Med avseende å behovet av statsåtgärder för iståndsättande av marker med otillfredsställande skogstillstånd har kommittén framhållit, att trots den betydande verksamhet i detta syfte, som med understöd från det allmännas sida sedan länge ägt rum, synnerligen omfattande arealer dylika marker i landet alltjämt förefunnes. Kommittén har beräknat totalarealen av skogsmarker med otillfredsställande skogstillstånd å nedanstående kategorier enskilda skogar på följande sätt.

Behovet av ytterligare statsåtgärder.

	Kal skogsmark	Skogsmark med bestånd av slutenhetsgrad 0.3—0.4	Skogsmark med överhuvudtaget otillfredsställande skogstillstånd
Skogar under skogsvårdslagen	1,434,700	1,911,600	3,122,000
Skogar under lappmarks- och husbehovsskogslagarna	63,700	272,600	325,700
Skogar under skyddsskogslagen	7,300	77,400	81,500
Summa	1,505,700	2,261,600	3,529,200

Totala arealen skogsmark, som av ålder ligger kal å skogar under skogsvårdslagen, utgör enligt kommitténs beräkningar 545,000 hektar.

Enligt kommitténs mening vore det tydligt, att, därest man inom rimlig tid ville ernå nöjaktig skogsproduktion å ifrågavarande marker, nyssangivna verksamhet måste väsentligt utvidgas.

Kungl. Maj:ts förevarande framställning, som i huvudsak ansluter sig till 1928 års skogsvårdskommittés förslag, avser att genom statens medverkan, i mån av tillgång på medel — utöver vad nu äger rum — effektivt understödja frivilliga åtgärder för vinnande av nöjaktig skogsproduktion å därtill tjäniliga skogsmarker, som ligga kala eller varå skogstillståndet eljest är otillfredsställande. I sådant syfte föreslås anvisande av ett särskilt anslag med benämning statens skogsodlingsanslag, varifrån understöd skulle kunna utlämnas enligt vissa föreslagna grunder.

Huvudprincipen i Kungl. Maj:ts förslag.

Departementschefen har såsom *allmänna motiv* för det framlagda förslaget anført följande.

»Såsom framgår av utredningen i ärendet, förefinnas å de enskilda skogarna i landet mycket omfattande arealer såväl av ålder kala marker som marker, vilka äro bevuxna med mycket glesa och mindervärdiga bestånd eller varå skogstillståndet eljest är otillfredsställande. Från nationalekonomiska och sociala synpunkter är det uppenbarligen synnerligen önskvärt, att dessa marker snarast möjligt försättas i ändamålsenligt skogsproduktivt skick. En verksamhet i detta syfte kommer sålunda att medföra en avsevärd ökning av landets skogskapital, varigenom stegrade inkomster tillföras det allmänna samt rikare arbetstillfällen skapas för befolkningen. En dylik åtgärd är jämväl av stor betydelse för tillgodoseende av landets och särskilt trävaruindustriens virkesbehov samt för utvecklingen av exporten av skogsprodukter. Iståndsättandet av ifrågavarande marker drager emellertid i många fall så betydande kostnader, att de enskilda markägarna ofta ej äro i stånd att ensamma bestrida dem. Där-

jämte är att märka, att det huvudsakliga ekonomiska utbytet av de härför erforderliga arbetena i regel erhålles först efter så lång tids förlopp, att den, som utför dylikt arbete, ej kan räkna på att själv få tillgodogöra sig detta utbyte. Med hänsyn härtill kan det ej förväntas, att ifrågavarande arbeten inom överskådlig tid skola komma till utförande genom markägarnas eget föranstaltande. Detta vinner stöd även därav, att det otillfredsställande skogstillståndet å dessa marker merendels ägt bestånd sedan lång tid tillbaka, utan att något åtgjorts från ägarnas sida för markernas produktivgörande. Ett förverkligande av förenämnda önskemål torde därför ej kunna ske, med mindre staten på lämpligt sätt därtill lämnar sin medverkan.

I fråga om formen för denna medverkan delar jag kommitténs uppfattning, att statens ingripande i främsta rummet bör äsyfta ett utvecklande av markägarnas självverksamhet för ändamålet. Endast härigenom kan arbetet för anskaffande av tillfredsställande skogsväxt å ifrågavarande marker erhålla önskvärd omfattning, utan att kostnaden därför bliver alltför betungande. Härtill kommer, att en dylik verksamhet är ägnad att väcka och vidmakthålla ett ökat skogsvårdsintresse hos markägarna och sålunda främja skogsskötselns utveckling i landet. En nödvändig förutsättning för åstadkommande av en frivillig verksamhet i förevarande syfte från markägarnas sida är emellertid, att staten lämnar verksamheten ett effektivt ekonomiskt stöd. Jag finner mig förty, lika med kommittén och det övervägande flertalet av de hörda myndigheterna och sammanslutningarna, böra principiellt tillstyrka, att staten i ökad omfattning understödjer en dylik verksamhet.»

Utskottet. Genom sin ovanberörda skrivelse till Kungl. Maj:t den 1 juni 1928 (nr 329) har riksdagen principiellt uttalat sig för att staten bör i större omfattning än för närvarande sker understödja åtgärder, som kunna bidra till att marker av här ifrågavarande beskaffenhet snarast möjligt försättas i ändamålsenligt skogsproduktivt skick. Utskottet vill skänka sin anslutning till den i förevarande proposition framförda riktiga synpunkten att denna statens medverkan i främsta rummet bör äsyfta ett utvecklande av markägarnas självverksamhet för ändamålet. Med avseende å förslagets närmare utformning skall utskottet här nedan angiva sin ställning härtill. Utskottet anser sig emellertid redan här böra uttala, att förslaget synes i huvudsak väl ägnat att främja det därmed avsedda syftet.

*Understöds-
verksam-
hetens om-
fattning.* Vid det närmare bestämmandet av den ifrågasatta understödsverksamhetens omfattning har såsom allmän princip uppställts, att verksamheten borde begränsas att avse allenast vissa typer skogsmarker, beträffande vilka med fog kunde antagas, att de ej inom skäligen tid komme att försättas i nöjaktigt skogsproduktivt skick genom markägarens egen försorg. I fråga om dylika marker skulle understöd kunna utgå till varje åtgärd — med undantag av skogsdikning — som ur rationell skogsvårdssynpunkt kunde anses böra lämpligen vidtagas för nämnda ändamål. Åt begreppet skogsmark har i detta sammanhang ansetts böra givas samma innebörd som i 1923 års skogsvårdslag och sålunda i

stort sett ansetts böra omfatta all mark, som ej användes till annat kulturändamål än skogsproduktion, under förutsättning att marken ej vore otjänlig till skogsbruk.

Vid urvalet av de typer skogsmark, som borde bliva föremål för understöd, skulle sådant understöd i första rummet medgivas i fråga om mark, som låge kal. Till kal mark har härvid hänförts ej allenast sådan mark, som vore bevuxen endast med buskar eller eljest helt saknade trädvegetation, utan även mark, varå visserligen träd förekomme men blott såsom enstaka individ. Kal mark, som i enlighet härmed skulle bliva föremål för statsbidrag, omfattar enligt gjorda beräkningar 350,000 hektar. Rätt till understöd skulle kunna under viss förutsättning medgivas även i fråga om vanhävdade skogsmarker, där skogsbeståndet vore av synnerligen otillfredsställande slutenhet och tillika i väsentlig mån saknade utvecklingsmöjligheter. Dylika skogsmarker hava beräknats omfatta 650,000 hektar. Vad angår andra marker med otillfredsställande skogstillstånd än berörda kala och vanhävdade marker skulle beträffande dessa rätt till understöd i allmänhet ej äga rum. Dock skulle i fråga om rätt till understöd med förutnämnda kala och vanhävdade marker likställas marker, bevuxna med s. k. stavaskogsbestånd, varmed avsåges i Norrland och Dalarna förekommande skogsmarker bevuxna med överslutna, likåldriga och förhållandevis gamla bestånd, vilkas tillväxt för huvudparten av träden helt avslutats vid en mycket låg bröst diameter och trädhöjd men vilka om de gjordes till föremål för röjningsgallring oftast ägde utvecklingsmöjligheter. Stavaskogarnas ytinnehåll har beräknats uppgå till 200,000 hektar.

Såsom allmän regel skulle gälla att understöd ej finge utgå till åtgärd, som någon enligt gällande eller äldre skogsvårdslag vore pliktig utföra. Från denna regel har ansetts böra stadgas sådant undantag, att statsunderstöd må lämnas till utförande av erforderliga återväxtåtgärder efter avverkning, som verkställts för erhållande av nöjaktig förnygring å sådan vanhävdad mark med gles och oväxtlig skog, som förut sagts, samt å mark, bevuxen med stavaskog.

Slutligen skulle enligt Kungl. Maj:ts förslag ifrågasättande understödsverksamhet för närvarande begränsas att avse skogarna under 1923 års skogsvårdslag.

Beträffande omfattningen av den föreslagna understödsverksamheten har i motionen II: 419 — under hänvisning till en vid innevarande riksdag väckt, till utskottet hänvisad motion II: 38 angående åtgärder för åvägabringande av intensivare skogsvård i Norrland — framhållits, att ett bifall till Kungl. Maj:ts föreliggande proposition skulle medföra svårigheter vid uppgörande av den generalplan för skogsvården, som ifrågasatts i motion II: 38. Till förekommande härav föreslås i motionen II: 419, att Norrland samt Kopparbergs och Värmlands län böra undantagas från tillämpningen av det vid propositionen fogade förslaget till kungörelse.

Motion
II: 419.

Rörande det i motionen framställda förslaget att i fråga om förevarande understödsverksamhet undantaga Norrland jämte Kopparbergs och Värmlands län kan utskottet icke dela motionärens uppfattning att ett bifall till Kungl.

Utskottet.

Maj:ts förevarande framställning skulle vara ägnat att föregripa en eventuell utredning rörande en intensivare skogsvård i Norrland. Utskottet håller sålunda före att givetvis även skogsägare i berörda landsdelar böra komma i åtnjutande av de fördelar, som ett bidrag från statens sida i förevarande avseende kan erbjuda. Av anförda skäl anser sig sålunda utskottet böra avstyrka motionen II: 419.

Icke heller i övrigt har utskottet funnit skäl till erinran mot Kungl. Maj:ts förslag i nu omhandlade avseenden.

Formen för statsunderstödet.

Vad angår formen för här avsett statsunderstöd innebär förslaget att understödet skulle helt utgå i form av bidrag utan återbetalningsskyldighet.

Departementschefen har först redogjort för de förslag, som framkommit med avseende å formen för statsunderstödet, därvid ifrågasatts lån, bidrag utan återbetalningsskyldighet samt en kombination av nyssnämnda två former. Därefter har departementschefen framhållit, att det ej torde vara möjligt att exakt beräkna räntabiliteten för de kostnader, som nedläggas å skogsodling av kal skogsmark eller andra här avsedda åtgärder, samt vidare anført följande.

»Med hänsyn härtill och då dessa åtgärder i allmänhet först efter mycket lång tids förlopp giva någon avkastning av betydenhet, torde det ej kunna antagas, att ägarna av ifrågavarande marker i någon större utsträckning äro villiga att för bestridande av sagda kostnader upptaga lån, förenade med förräntnings- och amorteringsskyldighet. Anordnande av en låneverksamhet i förevarande syfte skulle därför, vare sig den tillämpas såsom ensam understödsform eller kombinerades med en därefter avpassad bidragsverksamhet, säkerligen ej komma att uppväcka något större intresse för iståndsättande av ifrågavarande marker. Å andra sidan skulle en dylik verksamhet med nödvändighet draga högst betydande förvaltningskostnader, som i huvudsak måste bestridas av staten. Avsevärda svårigheter skulle ock möta att bereda staten betryggande säkerhet för utlämnade lån, då det ej torde kunna ifrågasättas att bereda dessa lån samma förmånsrätt som statslån till odlings- eller avdikningsföretag. På grund härav och under åberopande i övrigt av de skäl, som kommittén i förevarande avseende anført, tillstyrker jag, i likhet med kommittén och i anslutning till en nästan enhällig mening bland de hörda myndigheterna och sammanslutningarna, att här avsett statsunderstöd betämmas att helt utgå i form av bidrag utan återbetalningsskyldighet.»

Utskottet. På av departementschefen anförda skäl ansluter sig utskottet till Kungl. Maj:ts förslag.

Huvudgrunderna för bidragsverksamhetens organisation.

Rörande huvudgrunderna för organisationen av ifrågavarande bidragsverksamhet innefattar kommitténs förslag, till vilket Kungl. Maj:ts förevarande framställning ansluter sig, att verksamhetens handhavande skulle uppdragas åt skogsvårdsstyrelserna respektive skogssällskapet. Fördelningen av det ifrågasatta anslaget skulle i likhet med vad som gäller i fråga om statens skogsutdikningsanslag principiellt verkställas med hänsyn till de vid varje tillfälle inom

respektive bidragsbeviljande myndigheters verksamhetsområden gjorda ansökningar om bidrag.

Enligt kommitténs förslag skulle skogsvårdsstyrelserna och skogssällskapet äga att självständigt pröva och avgöra frågor om beviljande av statsbidrag till åtgärder, varom här vore fråga. De markägare, som önskade erhålla bidrag, skulle hava att därom göra ansökan hos vederbörande skogsvårdsstyrelse eller, vad anginge till skogssällskapet anslutna skogar, hos detta.

Förslaget upptager vidare bestämmelser därom, att de medel, som riksdagen kunde komma att anvisa till ifrågavarande ändamål, skulle fördelas mellan de bidragsbeviljande myndigheterna av Kungl. Maj:t efter hörande av centralrådet för skogsvårdsstyrelsernas förbund.

De medel, som Kungl. Maj:t för ändamålet tilldelat bidragsbeviljande myndighet, skulle av statskontoret i viss ordning ställas till myndighetens förfogande. Medlen skulle av myndigheten särskilt bokföras och redovisas, och skulle därå upplupen ränta tillgodogöras samma medel. Härjämte innefattar kommitténs förslag vissa regler med avseende å företagens planläggning, fastställande av arbetsplan, upprättande av kontrakt och avgivande av redogörelse för bidragsverksamheten.

Departementschefen har anfört huvudsakligen följande.

»På sätt kommittén föreslagit och de i ärendet hörda myndigheterna och sammanslutningarna utan meningsskiljaktighet tillstyrkt, torde handhavandet av den ifrågasatta bidragsverksamheten böra uppdragas åt skogsvårdsstyrelserna eller, vad angår till skogssällskapet anslutna skogar under skogsvårdslagen, åt sällskapet. Vid fullgörande av detta uppdrag torde styrelserna och sällskapet böra äga befogenhet att självständigt pröva och avgöra frågor om beviljande av bidrag till företag, varom här är fråga.

Beträffande grunderna för fördelningen mellan skogsvårdsstyrelserna och skogssällskapet av de medel, som må komma att anvisas för ifrågavarande ändamål, samt sättet för dessa medels bokförande och redovisande hos styrelserna och sällskapet, finner jag mig, i likhet med det övervägande flertalet av de hörda myndigheterna och sammanslutningarna, böra tillstyrka kommitténs förslag jämväl i denna del. Därest framdeles närmare kännedom kommer att vinnas om arealerna bidragsberättigade marker inom de särskilda skogsvårdsstyrelsernas (respektive skogssällskapets) verksamhetsområden, torde emellertid, på sätt kommittén förutsatt, frågan om sagda medels fördelande med hänsyn till dessa arealer böra upptagas till förnyad prövning.

Vad angår uppgörande av förslag till företag, varom här är fråga, synes uppenbart, att ett nöjaktigt bedömande av frågan, huruvida statsbidrag bör utgå till visst företag, ej kan ske, med mindre en plan över företaget upprättats, innefattande jämväl uppgift å de kostnader, som företagets utförande beräknas kräva. I likhet med kommittén och flertalet i ärendet hörda myndigheter och sammanslutningar anser jag därför, att vederbörande bidragsbeviljande myndigheter böra åläggas att föranstalta om uppgörande av dylika planer beträffande alla företag, vartill bidrag söks, förutsatt att gjord ansökning ej finnes

böra omedelbart avslås. En dylik bestämmelse kommer visserligen att hava till följd, att bidragsverksamheten måste begränsas till sådana företag, där kostnaderna för planläggningen stå i skäligt förhållande till kostnaderna för företagens utförande, men synes denna omständighet ej böra föranleda uppgivande av fordran på plans upprättande såsom villkor för bidrag. Jag vill härvid erinra, att, då planläggningen av ifrågavarande företag i allmänhet ej torde draga större kostnader, sagda begränsning ej lärer bli va av någon mera avsevärd betydelse. Vidare är att märka, att de marker, med avseende varå bidrag må utgå, i många fall äro så belägna, att planer rörande åtgärder för deras iständsättande lämpligen kunna i ett sammanhang uppgöras, varigenom kostnaderna för planerna kunna avsevärt nedbringas. Det torde ock kunna förutsättas, att, där markerna hava dylik belägenhet, de bidragsbeviljande myndigheterna komma att tillse, att de för markernas produktivgörande erforderliga arbetena i möjligaste mån samtidigt planläggas och utföras. Slutligen må framhållas, att i sådana fall, då av kostnadshänsyn plan rörande visst företag ej anses böra upprättas och statsbidrag till företaget sålunda ej kan beviljas, vederbörande skogsvårdsstyrelse är oförhindrad att utan sådan planläggning, varom nu är fråga, av skogsvårds-kassans medel lämna understöd till företaget på det sätt och i den omfattning, som skogsvårdsstyrelsen finner lämplig.

Beträffande den ordning, vari plan till här avsett företag bör upprättas, torde det, på sätt kommittén föreslagit, böra ankomma å Kungl. Maj:t att härutinnan meddela erforderliga bestämmelser. Vid avfattandet av dessa lärer Kungl. Maj:t komma att tillse, att planerna i intet fall göras mera omfattande och detaljerade än som för bidragsfrågans behöriga bedömande är nödigt.

I likhet med kommittén anser jag, att behörighet att upprätta ifrågavarande planer bör tillkomma ej allenast skogsvårdsstyrelsernas och skogssällskapets tjänstemän med högre skoglig utbildning utan även länsskogvaktare och med dem likställd personal, sistnämnda befattningshavare dock under villkor, att av dem upprättade planer granskas och godkännas av tjänsteman med högre skoglig utbildning. De av Norrlands skogsvårdsförbund framförda betänkligheterna mot tillerkännande åt länsskogvaktare av behörighet i förevarande avseende synas ej grundade, därest länsskogvaktarnas kompetens härutinnan begränsas på sätt nyss angivits.

Vad härefter angår fastställande av arbetsplan och upprättande av kontrakt rörande företag, som här avses, samt utövande av tillsyn därå, har kommitténs förslag i dessa delar utformats i nära anslutning till vad i motsvarande avseende gäller rörande företag, vartill bidrag utgår från statens skogsutdikningsanslag. Tydligt är, att, därest avsevärda anslag av statsmedel ställas till skogsvårdsstyrelsernas och skogssällskapets förfogande för iständsättande av här avsedda marker med otillfredsställande skogstillstånd, betryggande garantier måste krävas för att de arbeten, vartill statsbidrag beviljas, behörigen utföras. Vad kommittén i detta avseende föreslagit kan ej anses innefatta strängare föreskrifter, än som skäligen måste fordras. Det torde sålunda vara uppenbart, att vid beviljande av bidrag till ifrågavarande företag vederbörande myndighet bör bestämma, inom vilken tid och på vilket sätt företaget skall utföras, eller,

med andra ord, fastställa arbetsplan för detta ävensom genom kontrakt med bidragstagaren tillförbinda denne att fullgöra dessa bestämmelser och att bestrida vad som erfordras för företagets fullbordande utöver statsbidraget. Det må härvid erinras, att, där erforderliga uppgifter om sätt och tid för företagets utförande införts i det vid företagets planläggning upprättade förslaget, hinder ej möter att fastställa detta såsom arbetsplan. Vidare må framhållas, att, då tryckta formulär i allmänhet torde kunna användas för upprättande av arbetsplan (resp. förslag till företag) och kontrakt samt arbetsplanen lämpligen kan fogas såsom bilaga till kontraktet, uppgörandet av dessa handlingar ej kan bli i nämnvärd grad betungande för de bidragsbeviljande myndigheterna. Jag finner mig förty böra tillstyrka kommitténs förslag i denna del.

Att, såsom skogsvårdsstyrelsen i Kalmar läns södra del synes hava ifrågasatt, medgiva bidragsbeviljande myndighet befogenhet att upprätta gemensamt kontrakt rörande företag, som avse skilda fastigheter med olika ägare, kan jag ej förorda. Däremot möter tydligen ej hinder att upprätta gemensamt kontrakt, då fråga är om företag, som avser skilda fastigheter med samme ägare, eller företag, som angår samfälld mark med flera delägare.

Beträffande slutligen frågan om skyldighet för bidragsbeviljande myndighet att i viss ordning avgiva redogörelse för ifrågavarande bidragsverksamhet finner jag även härutinnan kommitténs förslag böra följas. Jag erinrar härvid, att förslaget i denna del ansluter sig till vad i motsvarande avseende gäller rörande statens verksamhet för understödjande av skogsdikning.»

Vad i förevarande avseende föreslagits föranleder ingen utskottets erinran. Utskottet anser sig allenast böra med avseende å de i förslaget innefattade kompetensvillkoren för behörighet att upprätta planer till företag av ifrågavarande slag hänvisa till vad utskottet i sitt av riksdagen därutinnan godkända utlåtande nr 2 punkt 48 i motsvarande avseende anfört beträffande skogsutdikningsanslaget, varav framgår, att med uttrycket högre skoglig bildning bör förstås jämväl sådan bildning, som vunnits av den, som genomgått skogshögskolans forstmästarkurs.

Utskottet.

Beträffande frågan, huru kostnaderna för verksamhetens handhavande skola bestridas, innefattar Kungl. Maj:ts förslag att dessa kostnader skola bestridas av staten men att kostnaden för hantlangning vid upprättande av plan till företag, som här avses, ävensom viss del, förslagsvis 20 procent, av vederbörande förrättningsman tillkommande arvode samt rese- och traktamentsersättning för planens uppgörande skulle gäldas av vederbörande sakägare.

Kostnaderna för bidragsverksamhetens handhavande.

Departementschefen har härom anfört följande:

»Då giltig anledning ej synes föreligga att ifråga om gäldande av kostnaderna för den föreslagna bidragsverksamhetens handhavande fastställa andra grunder än dem, som gälla i motsvarande avseende beträffande den statliga understödsverksamheten för främjande av skogsdikning, ansluter jag mig till kommitténs förslag i förevarande avseende. Enär detta innebär, att den bidragsbeviljande

myndigheten skall vara oförhindrad att av egna medel helt eller delvis gälda de kostnader, som i normala fall skola bestridas av vederbörande sakägare, förefinnes enligt förslaget, där i särskilda fall beredande av helt kostnadsfri planläggning utgör en nödvändig förutsättning för väckande av vederbörande markägares intresse för ifrågavarande verksamhet, möjlighet att taga vederbörlig hänsyn till dessa fall. Att, såsom Sveriges skogsägareförbund synes hava ifrågasatt, direkt förbjuda bidragsbeviljande myndighet att bestrida även kostnad för erforderlig hantlangning vid planläggningen, synes ej påkallat. Det kan med säkerhet antagas, att myndigheten ej kommer att gälda sådan kostnad, om ej giltiga skäl därtill föreligga.

Vidkommande den av skogsvårdsstyrelsen i Västmanlands län väckta frågan om stadgande av skyldighet för markägare att till vederbörande myndighet utgiva ersättning för den kostnad, som myndigheten fått vidkännas för planläggning av här avsett företag, därest företaget ej av honom utföres enligt fastställd plan, torde sådan skyldighet visserligen följa av allmänna avtalsregler, men lärer i tydlighetens intresse en uttrycklig föreskrift härom böra meddelas.»

Utskottet. Mot förslaget i denna del har utskottet intet att erinra.

Sättet för statsbidragets utgående och bidragets storlek.

Beträffande *formen för statsbidragets utgående* innebär Kungl. Maj:ts förslag, att bidraget principiellt skall fastställas i penningar samt i viss ordning tillhandahållas bidragstagaren mot det att denne förbinder sig att utföra det företag, bidraget avser.

Med avseende å grunden för statsbidragets beräkning skulle i likhet med vad som i motsvarande avseende gäller i fråga om statens skogsutdikningsanslag statsbidraget fastställas att utgå med viss del av den godkända kostnaden för företaget.

Rörande sättet för fastställande av de kostnader, som böra läggas till grund för statsbidragets beräkning, avses i förslaget att till dessa skulle väsentligen hänföras erforderliga arbetskostnader för utförande av den skogsodlings- eller skogsvårdsåtgärd, varom fråga vore, jämte nödiga utgifter för arbetsledning samt, där fråga vore om skogsodling, kostnader för skogsodlingsmaterial och för slitage å erforderliga maskiner eller redskap. Härförutom borde, där den bidragsbeviljande myndigheten funne nödigt att i samband med nämnda åtgärds utförande hägnad uppfördes för fredande av det område, varå åtgärden vidtoges, kostnaden för uppförande av dylik hägnad inräknas i förevarande utgifter, därvid dock skulle iakttagas att i kostnaden för hägnad ej inräknades rotvärdet å hägnadsvirket, därest tillgång å sådant virke funnes å vederbörande fastighet. Avsåge företaget röjning i skräpskog eller gallring i stavaskogsbestånd eller eljest avverkning av skog, skulle det beräknade avsättningsvärdet å det virke, som skulle avverkas, avdragas från summan av kostnaderna för företaget. Allenast restbeloppet borde sålunda läggas till grund för bidragets beräkning.

I anslutning till reglerna om statsbidrag till skogsdikningsföretag har en

generell maximigräns för bidragsandelen ansetts böra fastställas samt åt de bidragsbeviljande myndigheterna överlämnas att inom denna gräns i varje särskilt fall utmäta det bidrag, som skäligen funnes böra beviljas.

I fråga om *statsbidragets storlek* innefattar Kungl. Maj:ts förslag, i enlighet med vad kommittén föreslagit, att bidrag må kunna beviljas till högst femtio procent av den av skogsvårdsstyrelsen eller skogssällskapet godkända kostnaden för företaget. Kommittén har härvid erinrat, att enligt kungörelse den 27 juni 1927 (nr 270) angående statsbidrag till skogsutdikningsföretag finge beviljas till högst 40 procent av den utav vederbörande myndighet godkända kostnaden för torrlägningsarbetet, samt vidare anförde:

Vid bestämmande av bidraget till här avsedda åtgärder borde givetvis tillses, å ena sidan, att bidraget erhöles sådan storlek, att det förmådde uppväcka ett allmänt intresse bland vederbörande markägare för vidtagande av dylika åtgärder samt, å andra sidan, att staten ej för ändamålet gjorde större uppoffring än som verkligen vore behöfligt. Med avseende å tillämpning av den förra synpunkten i förevarande fall vore att märka, att det slutliga ekonomiska resultatet av skogsodling, särskilt sådan å gammal kalmare, torde i regel inträda betydligt senare än då fråga vore om skogsdikning samt att behovet att använda legd arbetskraft vore större med avseende å den förra åtgärden än beträffande den senare. Sistnämnda förhållande ägde, bland annat, samband därmed, att skogsodling lämpligen kunde utföras allenast under kortare tid av året, under det skogsdikning kunde verkställas under alla årstider, blott marken ej vore frusen. Med hänsyn härtill och då kostnaden för skogsodling per hektar i stort sett torde få anses motsvara kostnaden för skogsdikning samt utförande av skogsodling med hjälp av statsbidrag borde medföra förpliktelse att vidmakthålla den skog, som uppkommit genom odlingen, under viss tid, torde vägande skäl föreligga att medgiva högre statsbidrag i fråga om skogsodling än beträffande skogsdikning.

Vad anginge röjning i skräpskogar för erhållande av naturlig föryngring, torde visserligen dylik röjning i regel lämna något bättre ekonomiskt utbyte än skogsodling, men då även i detta fall statsbidraget borde förbindas med skyldighet för markägaren att vidmakthålla den efter röjningen uppkomna plantskogen samt det vore ett nationalekonomiskt intresse av synnerlig vikt, att ifrågavarande röjningar skyndsamt komme till utförande, syntes statsbidrag till dessa böra utgå efter samma grund som statsbidrag till skogsodling. Kommittén ville härvid erinra, att i Västerbottens och Norrbottens län, där ifrågavarande röjningar vore av särskild betydelse, skogsvårdsstyrelserna för närvarande beviljade bidrag till dessa åtgärder med belopp, som avsevärt överstege halva kostnaden för arbetenas utförande.

Beträffande slutligen gallringar i stavaskogsbestånd, vilka bestånd, såvitt känt vore, förekomme allenast i Norrland och Dalarna, vore intresset för utförande av dylika gallringar i allmänhet ännu så ringa, att ett verksamt bidrag erfordrades, därest några mera omfattande åtgärder av denna art inom en närliggande framtid skulle komma till stånd. Det vore jämväl att märka, att gallringarna med hänsyn till skogarnas läge och beskaffenhet ofta lämnade mindre gynnsamt ekonomiskt resultatet än röjningarna i skräpskogarna. Av dessa skäl ansågo kommittén, att även berörda gallringar i fråga om statsbidrag borde likställas med förenämnda skogsodlingsföretag.

Departementschefen har förklarar sig finna de skäl, som kommittén anförde till stöd för andelens fastställande till högst femtio procent av den godkända

kostnaden för företaget, vara övertygande samt vidare yttrat följande: »Särskilt vill jag påpeka, att den av kommittén angivna skyldigheten för bidragstagaren att vidmakthålla den plantskog, som uppdragits med hjälp av beviljat statsbidrag, innefattar ett kännbart onus och utgör ett starkt motiv för bidragsandelens bestämmande på sätt kommittén föreslagit. Därest ett verkligt allmänt intresse för ifrågavarande markers produktivgörande skall genom bidragsverksamheten väckas bland landets jordägare, torde därför bidrag av nämnda storlek böra kunna beviljas för ändamålet. Skulle det visa sig, att en tillräckligt omfattande verksamhet i förevarande syfte kan ernås med lägre bidrag, hava enligt kommitténs förslag vederbörande myndigheter i sin hand att bestämma bidragsandelen lägre än femtio procent.»

Motion
I: 266
(i vad den
avser viss
begränsning
av statsbi-
draget.)

I motion I: 266 har, såsom förut berörts, föreslagits, bland annat, införande av föreskrift att statsbidraget skall utgå med 40 procent av den beräknade kostnaden för företaget, dock med rätt för skogsvårdsstyrelsen att, när särskilda skäl därtill föreläge, bevilja högre bidrag, dock ej över 50 procent. Såsom skäl härför har anförts att så högt bidrag som 50 procent av kostnaderna ej krävdes för att få verksamheten i gång i mycket betydande omfattning och att en begränsning av bidraget till lägre procent skulle medföra den fördelen att flera skogsägare kunde få del av anslaget. Även om 50 procents bidrag stadgades allenast såsom maximibelopp komme nämligen enligt motionärens mening förekomsten av en sådan bestämmelse att i praktiken medföra, att alla bidragssökande erhöle ett bidrag å 50 procent.

Utskottet.

Utskottet delar i förevarande avseende den uppfattning, som kommit till uttryck i Kungl. Maj:ts förslag, nämligen att en verksamhet av här ifrågavarande art knappast kan tänkas erhålla önskvärd omfattning, därest icke statsbidrag kan erhållas intill något högre belopp än i fråga om skogsutdikning eller såsom i propositionen ifrågasatts 50 procent av kostnaden. Gentemot motionärens förslag i förevarande avseende må för övrigt framhållas, att enligt propositionen vederbörande myndigheter skulle hava i sin hand att, därest en tillräckligt omfattande verksamhet i förevarande syfte kunde ernås med lägre bidrag, bestämma bidragsandelen lägre än till femtio procent. Utskottet kan sålunda icke biträda motionen i nu förevarande del utan tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag.

*Allmänna
villkor för
statsbidrag.*

Med avseende å statsbidrags beviljande innefattar Kungl. Maj:ts förslag vissa villkor i ändamål att trygga en tillfredsställande användning av hithörande medel eller att eljest skapa garantier för vinnande av det med bidragsverksamheten avsedda syfte.

Den närmare innebörden av dessa villkor framgår av det vid detta utlåtande fogade, av 1928 års skogsvårdskommitté utarbetade förslag till kungörelse, varvid emellertid är att märka, att enligt Kungl. Maj:ts förslag aktiebolag icke skall såsom kommitténs förslag innebär vara uteslutet från rätt att erhålla statsbidrag från ifrågavarande anslag.

Utskottet skall här nedan något närmare beröra sistnämnda fråga ävensom det villkor, vari motionsvis föreslagits förändring.

Enligt Kungl. Maj:ts förslag skulle statsunderstöd lämnas allenast till sådana åtgärder i förevarande syfte, som kunde anses ekonomiskt berättigade, och sålunda av vederbörande myndighet kunna allenast beviljas under förutsättning, att myndigheten funne nyttan av företaget minst motsvara kostnaden därför.

Departementschefen har i sistberörda fråga anfört, bland annat, följande:

»I likhet med kommittén anser jag, att såsom förutsättning för rätt till bidrag bör gälla, att nyttan av vederbörande företag minst skall motsvara kostnaden därför. Jag erinrar härvid, att en liknande grundsats stadgats med avseende å statsbidrag till skogsdikningsföretag. Att, såsom från visst håll yrkats, beträffande företag, som här avses, skärpa kraven på dessas ekonomiska bärighet och begränsa bidragsrätten till marker av viss högre bonitet och med särskilt gynnsam belägenhet, finner jag ej påkallat. Ej heller synas tillräckliga skäl föreligga, att genom särskilda föreskrifter från rätten till bidrag undantaga företag av ringa omfattning, då det lämpligen torde kunna överlämnas åt de bidragsbeviljande myndigheterna att i varje särskilt fall bedöma, huruvida den för företaget erforderliga administrationskostnaden står i skäligt förhållande till kostnaderna för företagets utförande, och med ledning härav utvälja de företag, till vilka bidrag bör beviljas.

Vad angår frågan, huruvida vid uppgörande av planer till ifrågavarande företag särskilda båtnadsuppskattningar böra verkställas, finner jag, med hänsyn till vad centralrådet för skogsvårdsstyrelsernas förbund i detta avseende anfört, någon skyldighet härutinnan ej böra stadgas för de bidragsbeviljande myndigheterna. Däremot torde vara lämpligt, att i planerna införas uppgifter om vederbörande markers bonitet och belägenhet m. m., så att en jämförelse mellan olika företag i fråga om deras ekonomiska bärighet kan verkställas av de bidragsbeviljande myndigheterna. Närmare föreskrifter härutinnan torde böra meddelas av Kungl. Maj:ts i samband med utfärdande av bestämmelser rörande ordningen för planernas upprättande.

Beträffande kommitténs förslag, att bidrag skall främst lämnas till företag, som äro mest förtjänta av understöd, finner jag den däri uttalade principen vara riktig och tillstyrker alltså, att densamma lägges till grund för bidrags beviljande.»

Motionen I: 266 avser i förevarande avseende att från rätt att erhålla statsbidrag från ifrågavarande anslag skulle undantagas företag med mindre areal än två hektar. Som skäl härför har motionären dels åberopat att kostnaderna för planläggning och arbetsledning vid skogsvårdsåtgärdernas genomförande skulle bliva oproportionerligt höga i jämförelse med värdet av den skogsproduktion, som kunde vinnas, dels anfört att vissa svårigheter skulle uppstå för skogsvårdsstyrelserna vid prövningen, huruvida ett mindre företag skulle erhålla bidrag eller ej.

*Motion
I: 266*

(i vad den avser bestämmande av viss minimiareal för erhållande av statsbidrag.)

För egen del finner utskottet i likhet med departementschefen icke tillräckliga skäl föreligga att genom särskilda föreskrifter från rätten till bidrag över huvud undantaga företag av ringa omfattning. Utskottet kan därför icke

Utskottet.

biträda motionärens förslag om viss minimiareal såsom villkor för erhållande av statsbidrag, särskilt som genom den prövning av föreliggande omständigheter i det särskilda fallet, som enligt Kungl. Maj:ts förslag skall tillkomma vederbörande bidragsbeviljande myndighet, garanti torde vinnas för att icke bidrag utlämnas till ur motionärens synpunkter icke önskvärda företag. För övrigt synes utskottet motionären väsentligt överdriva de svårigheter, som kunna komma att uppstå vid den anslagsbeviljande myndighetens prövning i förevarande avseende.

*Fråga om
statsbidrag
till aktie-
bolag.*

Enligt kommitténs förslag skulle statsbidrag ej utgå till aktiebolag.

Med avseende å spörsmålet, huruvida aktiebolagen böra uteslutas från den ifrågasatta bidragsverksamheten, må erinras, att enligt kungörelsen den 27 juni 1927 (nr 270) angående villkoren för statsbidrag från statens skogsutdikningsanslag bidrag från detta anslag ej må tilldelas aktiebolag. I det betänkande angående anordnande av en statlig bidragsverksamhet för främjande av skogsdikning (st. off. utredn. 1926:29), som avgavs den 26 november 1926 av särskilda inom jordbruksdepartementet tillkallade sakkunniga och som ligger till grund för bestämmelserna i nämnda kungörelse, framhöll nämnda sakkunniga, att en omständighet, som i vissa fall kunde finnas föranleda reduktion av bidragsbeloppet eller medföra, att bidrag alldeles vägrades, vore äganderätten till marken. Ehuruval skogsmarkernas utdikning vore ett stort samhällligt intresse, i vems ägo än marken befunde sig, torde det icke vara lika nödvändigt att med statsunderstöd bispringa alla markägare. De, vilka såsom aktiebolagen vore avsedda att hava en utöver människors livslängd utsträckt fortvaro, borde såväl med hänsyn till det mera stadigvarande och uthålliga intresse de kunde förväntas hava av sina skogsmarkers utveckling och förbättring som ock på grund av sin i regel mer solida ekonomi anses äga förutsättningar att i högre grad än andra enskilda skogsägare av egna medel bekosta utdikningar på sina marker. Aktiebolagen hade också merendels en sakkunnig skogsförvaltning, vilken icke i samma mån som enskilda skogsägare i allmänhet tarvade fackmässigt biträde vid utdikningsföretagens planläggande och vid de ekonomiska kalkylernas uppgörande. Det syntes angeläget, att det understöd, som kunde beviljas, komme i första hand de skogsägare till godo, som vore främst i behov därav.

I den proposition nr 156, vari framställning gjordes till 1927 års riksdag om anvisande av ett statens skogsutdikningsanslag, berörde föredragande departementschefen frågan, huruvida vid beviljande av bidrag från anslaget hänsyn borde tagas till sökandens ekonomiska ställning eller hans egenskap av fysisk eller juridisk person, och framhöll därvid, att departementschefen med hänsyn till de sakkunnigas nyssangivna uttalanden funne bidrag tillsvidare ej böra utgå till aktiebolag. Beträffande övriga skogsägare borde det enligt departementschefens mening ankomma å den bidragsbeviljande myndigheten, skogsvårdsstyrelsen, att för varje fall fritt pröva, i vad mån nyssangivna omständigheter borde inverka vid bidragstilldelningen.

I motiveringen till kommitténs förslag i denna del har uttalats, att i likhet

med vad som gällde i fråga om bidrag från statens skogsutdikningsanslag statsbidrag från det nu ifrågasatta anslaget ej borde utgå till aktiebolag. Det synes böra förutsättas, att aktiebolagen i allmänhet förfogade över tillräckliga medel och erforderlig sakkunskap för att bedriva skötseln av dem tillhöriga skogar efter rationella grunder, och att de sålunda för detta ändamål i regel ej hade behov av statens hjälp.

Departementschefen har beträffande förevarande spörsmål anfört bland annat följande.

»En grundprincip för ifrågavarande bidragsverksamhet är, såsom förut berörts, att statens kostnader för iståndsättande av här avsedda marker ej böra göras större än vad som verkligen är behövt för vinnande av berörda syfte. Av denna princip torde emellertid ej följa, att, på sätt kommittén föreslagit, aktiebolagen helt uteslutas från rätten till statsbidrag. Huvudsyftet med anslaget är, att skogsmark, rörande vilken kan förväntas att den, i händelse bidrag ej lämnas, ej försättes i skogbärande skick, blir föremål för åtgärder i sådant hänseende, oavsett vem som är ägare till marken. Såsom i yttrandena framhållits, synes det visserligen kunna antagas, att de stora, på omfattande industriell verksamhet grundade skogsbolagen i flertalet fall äga såväl tillräckliga resurser för att utan statens bistånd sätta dem tillhöriga skogsmarker i nöjaktigt produktivt skick som erforderligt intresse för uppgiftens genomförande, men lärer ett dylikt antagande ej vara befogat beträffande det ej obetydliga antal andra aktiebolag, som äro skogsägare. I många fall torde dessa senare i fråga om förutsättningar för iståndsättande av här avsedda marker vara att väsentligen likställas med enskilda personer. Att uppdraga någon bestämd gräns mellan de aktiebolag, som enligt det nu anförda äro i behov av bidrag i förevarande syfte, och övriga aktiebolag är emellertid uppenbarligen ej praktiskt möjligt. Vill man öppna möjlighet för den förra kategorien att erhålla statens hjälp för berörda ändamål, torde ej annan utväg stå öppen än att principiellt medgiva rätt till bidrag för alla aktiebolag samt överlämna åt de bidragsbeviljande myndigheterna att i varje särskilt fall, då bidrag sökes av dylikt bolag, pröva, huruvida sådana omständigheter äro för handen, att bidrag bör utgå. Att anförtro denna uppgift åt nämnda myndigheter synes ej böra möta betänklighet, då dessa, var för sitt verksamhetsområde, kunna förutsättas äga god kännedom om vederbörande aktiebolags bidragsbehov samt myndigheterna vid utdelande av bidrag för skogsvårdsändamål i andra fall hava att utöva en liknande diskretionär prövning. Jag vill i detta sammanhang erinra, att åtgärder för produktivgörande av sådana skogsmarker, som här avses, i allmänhet torde medföra mindre gynnsamt ekonomiskt resultat än torrläggning av försumpade skogsmarker, vadan bidragsbehovet beträffande de förra åtgärderna är större än i fråga om de senare.

I anslutning till det nu anförda finner jag mig böra föreslå, att rätt till statsbidrag principiellt medgives även aktiebolag, därvid jag förutsätter, att vid tillämpningen av denna regel vederbörande myndigheter komma att tillse, att bidrag beviljas aktiebolag allenast i sådana fall, då bidragsbehov verkligen kan anses föreligga.»

Utskottet. Såsom i det föregående erinrats må statsbidrag från statens skogsutdikningsanslag icke tilldelas aktiebolag. I likhet med 1928 års skogsvårdskommitté synas utskottet tillräckliga skäl knappast föreligga för att såsom Kungl. Maj:ts förslag innebär beträffande det ifrågasatta skogsodlingsanslaget frångå denna princip. De skäl, vilka på sätt ovan nämnts anfördes för att från rätt till bidrag från statens skogsutdikningsanslag undantaga aktiebolag, synas utskottet i stort sett äga giltighet även beträffande nu ifrågavarande anslag. I varje fall anser utskottet att i avvaktan på närmare erfarenhet rörande efterfrågan på bidrag från skogsodlingsanslaget understöd därifrån ej bör utgå till aktiebolag. I övrigt har utskottet icke funnit skäl till erinran mot de i Kungl. Maj:ts förslag innefattade allmänna villkoren för statsbidrag.

Vissa detaljfrågor.

Departementschefen har slutligen rörande de av kommittén framlagda förslag till kungörelse angående villkor för statsbidrag från statens skogsodlingsanslag erinrat att däri upptagits föreskrifter i ett flertal detaljfrågor, avseende innehållet i det kontrakt, som skall upprättas med vederbörande bidragstagare, skyldighet att ställa säkerhet för kontraktets fullgörande, sättet för bidragets utbetalning till bidragstagaren, rätt för den bidragsbeviljande myndigheten att meddela tillstånd till avvikelser från fastställd arbetsplan, förverkande av bidrag och understöd, skyldighet för sådan myndighet att till förebyggande av preskription i vissa fall erinra vederbörande gäldenär om denne åliggande förpliktelse att uppföra eller underhålla hägnad eller vidmakthålla plantskog m. m. Mot här avsedda detaljföreskrifter i kommitténs förslag hade departementschefen i huvudsak intet att erinra. Det borde emellertid enligt hans mening böra ankomma på Kungl. Maj:t att, sedan riksdagen fattat beslut i förevarande anslagsfråga, närmare pröva kommitténs förslag i denna del samt meddela de bestämmelser, som utöver de av departementschefen i det föregående tillstyrkta grunderna för ifrågavarande bidragsverksamhet kunde finnas erforderliga i förevarande hänseenden samt i övrigt må påkallas för vinnande av det med verksamheten avsedda ändamålet.

Sättet för anvisande av medel till ifrågavarande ändamål och erforderligt anslagsberäkning.

Medel för nu ifrågavarande ändamål skulle, såsom förut berörts, anvisas från ett särskilt reservationsanslag, benämnt statens skogsodlingsanslag. Såsom skäl härför har *departementschefen* framhållit, att de villkor, som skulle gälla för statsbidrag till åtgärder för produktivgörande av ifrågavarande marker med otillfredsställande skogstillstånd, väsentligen avvika från dem, som bestämts för understöd från andra statsanslag till främjande av skogsvårdsåtgärder. Departementschefen har utgått ifrån att detta anslag bör givas sådan storlek, att de medel, som erfordras för bestridande av statens andel av kostnaderna för den ifrågasatta bidragsverksamhetens handhavande samt för beredande av understöd till vidmakthållande av plantskog och uppförande av hägnad i vissa fall, jämväl kunna utgå från anslaget, ävensom att nyssberörda medel böra beräknas till viss kvotdel av det belopp, som är avsett att utdelas såsom statsbidrag, och fördelas mellan de bidragsbeviljande myndigheterna efter enahanda grunder som sistnämnda belopp.

Kostnaderna för de åtgärder, som erfordras för istandsättande av ifrågavarande marker, har departementschefen med ledning av i statsrådsprotokollet meddelade närmare uppgifter approximativt beräknat till cirka 63 miljoner kronor. Då högst 50 procent av dessa kostnader skulle utgå i statsbidrag, skulle bidragssumman högst kunna uppgå till cirka 31.5 miljoner kronor.

Vad angår statens kostnader för bidragsverksamhetens handhavande samt för understödande av åtgärder för vidmakthållande av plantskogar, som uppdragits med hjälp av statsbidrag, har departementschefen funnit dessa kostnader skäligen böra beräknas till 25 procent av bidragssumman eller till cirka 7.9 miljoner kronor. Statens totala utgifter för bidragsverksamheten skulle sålunda belöpa sig till cirka 39.4 miljoner kronor.

Vidare har departementschefen anfört följande.

»Det måste anses synnerligen önskvärt, att de åtgärder för ökad skogsproduktion, varom här är fråga, så skyndsamt som möjligt komma till utförande. Med hänsyn till de begränsade möjligheterna att anskaffa lämpligt skogsodlingsmaterial för de betydande arealer, som böra bliva föremål för sådan odling, samt vikten att ifrågavarande arbeten planläggas och utföras med största möjliga omsorg synes emellertid den tid av 15 år, som kommittén beräknat för arbetenas utförande, vara väl kort. Sannolikt kommer i betraktande jämväl av arbetenas omfattning att för ändamålet åtgå en avsevärt längre tidrymd. Jag vill dock härvid erinra, att det uppenbarligen är synnerligen vanskligt att verkställa ens en approximativ uppskattning i detta avseende, då arbetenas utförande är beroende av det intresse, som vederbörande skogsägare komma att visa för den ifrågasatta bidragsverksamheten.

Vad angår storleken av det anslag, som bör anvisas till ifrågavarande ändamål för första verksamhetsåret, finner jag lika med kommittén, att det till statsbidrag avsedda beloppet för detta år lämpligen bör sättas till 500,000 kronor samt att till täckande av statens kostnader för bidragsverksamhetens handhavande för samma år bör ställas till förfogande ett belopp, motsvarande 20 procent av berörda bidragssumma, eller 100,000 kronor. På grund härav och då statsunderstöd för vidmakthållande av plantskog ej erfordras under första verksamhetsåret, torde anslaget totala belopp för detta år böra bestämmas till 600,000 kronor.

Då skogsvårdsstyrelsernas räkenskaper enligt gällande bestämmelser skola avslutas för kalenderår, torde det bidragsbelopp, som må komma att tilldelas skogsvårdsstyrelse för här avsett ändamål för visst budgetår, böra avses till bidrag under det kalenderår, vars första hälft ingår i samma budgetår. Hinder synes dock ej böra möta, att, därest någon del av bidragsbeloppet ej kunnat av vederbörande skogsvårdsstyrelse disponeras före sagda kalenderårs utgång, denna del må utdelas i bidrag under följande år, dock att hänsyn härtill givetvis bör tagas vid fördelning av anslag, som må komma att anvisas till bidrag under samma år. Det bör följaktligen åligga skogsvårdsstyrelse att vid äskande av anslag för ifrågavarande ändamål uppgiva, huruvida och till vilket belopp sålunda odisponerat överskott finnes. Vad nu föreslagits ifråga om skogsvårdsstyrelse bör äga tillämpning jämväl beträffande skogssällskapet.»

Utskottet. Mot det föreslagna sättet för anvisande av medel till ifrågavarande ändamål har utskottet intet att erinra liksom ej heller mot beräkningen av det erforderliga anslagsbeloppet för budgetåret 1930/1931.

Under återopande av det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen må med bifall till Kungl. Maj:ts förevarande framställning och med avslag å motionerna I: 266 och II: 419

a) godkänna de av departementschefen i statsrådsprotokollet tillstyrkta grunder för understödjande medelst statsbidrag utan återbetalningsskyldighet inom område, varå skogsvårdslagen äger tillämpning, av företag, som avser skogsodling eller annan åtgärd för vinnande av ändamålsenlig skogsproduktion å vissa marker med otillfredsställande skogstillstånd med av utskottet här ovan föreslagen ändring; samt

b) till sådant understödjande anvisa för budgetåret 1930/1931 under benämning statens skogsodlingsanslag ett *extra reservationsanslag* av 600,000 kronor.

Stockholm den 12 maj 1930.

På jordbruksutskottets vägnar:

C. J. JOHANSSON.

Vid detta ärendes slutbehandling hava närvarit:

från första kammaren: herrar *Gabrielsson, Carl E. Eriksson, Fritiof Gustafsson, Granath, August W. Johansson, Dalberg* och *Henriksson* samt

från andra kammaren: herrar *Johansson* i Uppmälby, *Hedlund* i Häste, *Andersson* i Grimbo, *Svensson* i Grönvik, *Olsson* i Rödningsberg, friherre *Lilliecreutz* och *Andersson* i Löbbo.

Bilaga A.

1928 års skogsvårdskommittés förslag

till

kungörelse angående villkor för statsbidrag från statens skogsodlingsanslag.

Kungl. Maj:t har — sedan riksdagen *dels* godkänt av Kungl. Maj:t gjord framställning om vissa grunder för understödjande medelst statsbidrag utan återbetalningsskyldighet av företag, som avser skogsodling eller annan åtgärd för vinnande av ändamålsenlig skogsproduktion å vissa marker med otillfredsställande skogstillstånd, *dels ock* till sådant understödjande anvisat anslag under benämningen *statens skogsodlingsanslag* — funnit gott förordna, att följande villkor skola lända till efter rättelse för bidrag från nämnda anslag:

Mom. 1. Från statens skogsodlingsanslag må anvisas statsbidrag till utförande inom område, varå skogsvårdslagen äger tillämpning, av företag, som avser skogsodling eller annan åtgärd för vinnande av ändamålsenlig skogsproduktion å följande marker med otillfredsställande skogstillstånd, nämligen:

1:o) skogsmark, som helt saknar trädvegetation eller är bevuxen med blott enstaka träd;

2:o) vanhävdad skogsmark, där skogsbeståndet är av synnerligen otillfredsställande slutenhet och tillika i väsentlig mån saknar utvecklingsmöjligheter; samt

3:o) skogsmark, som är bevuxen med s. k. stavaskogsbestånd.

Beträffande mark, som omförmäles under 2:o), må statsbidrag utgå allenast under förutsättning, att avsättningsvärdet å det virke, som bör avverkas å marken för erhållande av nöjaktig föryngring, understiger kostnaden för de åtgärder, som för sådant ändamål böra utföras.

Statsbidrag må ej utgå till torrlägningsföretag, som avser höjande av alstringsförmågan hos mark med hänsyn till dess utnyttjande för skogsbörd, eller till åtgärd, som någon enligt gällande eller äldre skogsvårdslag är pliktig vidtaga, dock att statsbidrag må lämnas till utförande av erforderliga återväxtåtgärder efter avverkning, som verkställts för erhållande av nöjaktig föryngring å mark, varom förmäles under 2:o) eller 3:o).

Förutom statsbidrag, som nu sagts, må från statens skogsodlingsanslag jämväl anvisas särskilt förvaltnings- och understödsbidrag efter ty i *mom. 2* förmäles.

Mom. 2. På framställning av skogsvårdsstyrelse beslutar Kungl. Maj:t, efter hörande av centralrådet för skogsvårdsstyrelsernas förbund, om anvisande till styrelsen från statens skogsodlingsanslag *dels* av medel att av styrelsen utdelas såsom statsbidrag enligt bestämmelserna i denna kungörelse, *dels ock* av särskilt förvaltnings- och understödsbidrag för bestridande av styrelsens kostnader för handhavandet av sagda verksamhet ävensom för understödjande

enligt denna kungörelse av åtgärder för vidmakthållande av skog, som uppdragits med hjälp av statsbidrag. Dylig framställning skall av styrelsen göras före den 15 november och åtföljas av förteckning över sådana till styrelsen inkomna ansökningar om statsbidrag, som styrelsen funnit vara av beskaffenhet att böra beviljas. Formulär till sagda förteckning fastställs av Kungl. Maj:t.

Medel, som anvisats till skogsvårdsstyrelse enligt första stycket, skola, mot avlämnande av särskild av styrelsen utfärdad och av statskontoret godkänd förbindelse att använda sagda medel enligt därom gällande föreskrifter, av statskontoret ställas till styrelsens förfogande genom medlens insättande i riksbanken för styrelsens räkning eller, där styrelsen har sitt säte å ort, varest riksbankskontor ej finnes, efter rekvisition i mån av behov utanordnas till styrelsen. Medlen skola av styrelsen särskilt bokföras och redovisas, och skall därå upplupen ränta tillgodoföras samma medel.

I den i första stycket omförmälda framställning skall skogsvårdsstyrelsen uppgiva, huruvida och till vilket belopp ej disponerad behållning förefinnes å medel, som enligt samma stycke anvisats till styrelsen.

Mom. 3. Ansökan om statsbidrag göres hos vederbörande skogsvårdsstyrelse, som, där ej styrelsen finner ansökningen omedelbart böra avslås, föranstaltar om upprättande av förslag till utförande av det företag, vartill statsbidrag sökes. Dyligt förslag skall upprättas i den ordning Kungl. Maj:t bestämmer.

I ansökan om statsbidrag skola så fullständigt som möjligt angivas beskaffenheten och omfattningen av det företag, vartill statsbidrag sökes. Ansökningen skall tillika innehålla uppgift å den eller de fastigheter, som företaget angår, samt vederbörande ägares namn och hemvist.

Mom. 4. Finner skogsvårdsstyrelsen, att företaget eller viss del därav angår mark, som bör användas för vederbörande fastighets eller därmed sambrukad fastighets behov såsom betesmark för ordnat betesbruk eller eljest för annat ändamål än skogsproduktion, må statsbidrag ej lämnas till företaget eller sagda del därav. Vid prövning av fråga, som i detta moment avses, äger skogsvårdsstyrelsen, där sådant av förhållandena påkallas, inhämta utlåtande från i lant-hushållning sakkunnig person.

Mom. 5. Statsbidrag kan av skogsvårdsstyrelsen beviljas under förutsättning, att styrelsen finner nyttan av företaget minst motsvara kostnaden därför.

Skogsvårdsstyrelsen skall tillse, att statsbidrag främst lämnas till företag, som äro mest förtjänta av understöd.

Mom. 6. Statsbidrag må icke utgå till sådant företag, vartill annat statsunderstöd i form av bidrag eller lån eller bidrag från skogsvårds-kassa förut utgått eller utgår. Den omständigheten, att till upprättande av förslag till företaget statsunderstöd eller bidrag från skogsvårds-kassa utgått eller utgår, utgör dock icke hinder för bidrags beviljande.

Mom. 7. Statsbidrag kan beviljas till högst femtio procent av den utav skogsvårdsstyrelsen godkända kostnaden för företaget.

I sagda kostnad må, där skogsvårdsstyrelsen finner erforderligt, att det område, som företaget avser, inhägnas eller att annan hägnadsåtgärd för områdets

fredande mot betesdjur vidtages, inräknas ersättning för åtgärdens utförande. Har skogsvårdsstyrelsen vid prövning av fråga om statsbidrag till företaget ansett behov av hägnad för berörda ändamål ej föreligga, men finner styrelsen senare dylikt behov vara för handen, äge styrelsen att av det i mom. 2 omfördälda förvaltnings- och understödsbidrag bevilja ett särskilt understöd till hägnadens uppförande, vilket understöd må uppgå till högst femtio procent av den av styrelsen godkända kostnaden härför.

Statsbidrag må ej lämnas till annan än den, som med ägande- eller fideikommissrätt innehar mark, varom i mom. 1 förmäles. Statsbidrag må ej utgå till aktiebolag.

Mom. 8. Beträffande företag, vartill statsbidrag beviljas, fastställer skogsvårdsstyrelsen arbetsplan.

Mom. 9. Med den, som mot åtnjutande av statsbidrag åtager sig arbete, som i mom. 1 avses, skall skogsvårdsstyrelsen upprätta skriftligt kontrakt, och skall därvid iakttagas följande:

- 1) Genom kontraktet skall bidragstagaren förbinda sig
  - att inom bestämd tid fullborda i företaget ingående arbete i överensstämmelse med den fastställda arbetsplanen,
  - att därvid iakttaga de föreskrifter, som skogsvårdsstyrelsen utöver planen meddelat,
  - att fullgöra de övriga åligganden, som enligt denna kungörelse åvila bidragstagaren,
  - att bestrida vad till fullbordande av sagda arbete må erfordras utöver beviljat bidrag från förevarande anslag, samt
  - att vid arbetets utförande underkasta sig kontroll av skogsvårdsstyrelsen.

- 2) I kontraktet skall, om förhållandena därtill giva anledning, intagas föreskrift, att bidragstagaren är pliktig att enligt styrelsens bestämmande inhägnat det område, som företaget avser, eller vidtaga annan hägnadsåtgärd, som på ett betryggande sätt fredar området mot betesdjur, och att underhålla för sådant ändamål uppförd hägnad, intill dess å området uppkommen skog nått den utveckling, att den ej längre är att räkna såsom plantskog, att, om fullgörande av bidragstagarens skyldighet i något av nu angivna avseenden försummas, skogsvårdsstyrelsen är berättigad att på den försumliges bekostnad avhjälpa bristen, samt att, i fall företaget eller till följd därav uppkommen skog genom dylik försummelse skadats av betesdjur, den försumlige är pliktig att enligt skogsvårdsstyrelsens bestämmande vidtaga för skadans avhjälpande erforderlig åtgärd.

- 3) I kontraktet skall därjämte föreskrivas, att skog, som uppdragits med hjälp av statsbidraget, skall av bidragstagaren vidmakthållas, intill dess den samma nått den utveckling, att den ej längre är att räkna såsom plantskog, att för sådant ändamål behöflig åtgärd skall utföras enligt skogsvårdsstyrelsens bestämmande samt att bidragstagaren vid utförande av dylik åtgärd, där ej sådant fall är för handen, som avses under punkt 2) härovan eller åtgärden eljest avser avhjälpande av skada, vartill bidragstagaren varit vållande, är berättigad att kostnadsfritt från skogsvårdsstyrelsen erhålla dels erforderligt

skogsodlingsmaterial, levererat å i kontraktet bestämd plats, dels ock sakkunnigt biträde vid arbetets utförande.

4) Härförutom skall i kontraktet stadgas, *att* det åligger bidragstagaren att tillse, att, därest det område, som företaget angår, av bidragstagaren överlätes till annan, denne före överlåtelsen till skogsvårdsstyrelsen avger skriftlig utfästelse att fullgöra bidragstagarens förpliktelser enligt punkt 3) samt, därest bestämmelse jämlikt punkt 2) upptagits i kontraktet, jämväl enligt sistnämnda punkt, ävensom att i sin ordning ej överlåta området till annan, utan att denne till styrelsen gör enahanda åtagande, *samt att*, om överlåtelse av området sker i strid mot vad sålunda stadgats, överlåtaren är pliktig att till skogsvårdsstyrelsen återgälda det statsbidrag, som lämnats till företaget, jämte fem procent årlig ränta därå från tiden för bidragets lyftande till dess återbetalning sker, dock högst under tio år.

Mom. 10. Kontraktet skall jämte avskrifter av den fastställda arbetsplanen och därtill hörande handlingar förvaras hos skogsvårdsstyrelsen.

Mom. 11. För fullgörande av kontraktet ävensom, därest mot kontraktet brytes, för återbärande av lyftad del av statsbidraget jämte därå upplupen ränta skall, om ej skogsvårdsstyrelsen finner skäl att därifrån medgiva befrielse, ställas säkerhet, som av skogsvårdsstyrelsen godkännes. Sådan säkerhetsförbindelse skall upphöra att äga giltighet, så snart det i kontraktet avsedda arbetet blivit av skogsvårdsstyrelsen godkänt, dock att säkerhetsförbindelsen skall fortfa ra att gälla beträffande sådana bidragstagaren enligt kontraktet åliggande förpliktelser, som avses i mom. 9 punkterna 2)—4). Säkerhetsförbindelsen skall förvaras hos skogsvårdsstyrelsen.

Mom. 12. Det åligger skogsvårdsstyrelsen att öva tillsyn därå, att arbete, varom kontrakt blivit upprättat, utföres på ändamålsenligt sätt samt att meddela slutligt godkännande av arbetet. Är fråga om skogsodling, skall skogsvårdsstyrelsen med synnerlig omsorg tillse, att därvid användas skogsfrö och plantor av kontrollerad, för orten lämplig beskaffenhet.

Mom. 13. Sedan kontrakt avslutats och säkerhetsförbindelse, där sådan ifrågakommer, godkänts samt hos skogsvårdsstyrelsen styrkts, att det arbete, vartill statsbidraget utgår, blivit påbörjat, må en första utbetalning ske till bidragstagaren enligt skogsvårdsstyrelsens bestämmande.

Återstoden av statsbidraget får, likaledes enligt skogsvårdsstyrelsens bestämmande, lyftas i den mån arbetets fortgång styrkes genom till styrelsen ingivna bevis eller intyg, dock att städe en fjärdedel av bidraget skall innestå, intill dess arbetet blivit vederbörligen avsynat och av skogsvårdsstyrelsen godkänt.

Mom. 14. Meddelar skogsvårdsstyrelsen tillstånd till avvikelse från fastställd arbetsplan och föranleder sådan avvikelse minskning av kostnaden för företaget, åligger det styrelsen att såsom villkor för dylikt tillstånd föreskriva motsvarande minskning av statsbidraget. Å skogsvårdsstyrelsen ankommer jämväl att, då bidragstagare mot avstående av statsbidrag önskar befrielse från villkor, som föreskrivits för bidragets tillgodonjutande, meddela för bidragets indragande erforderliga föreskrifter.

I händelse avvikelse utan därtill erhållet tillstånd skett från den fastställda arbetsplanen,

eller arbete, vartill statsbidrag utgår, icke blivit fullbordat inom bestämd tid,

eller de föreskrifter skogsvårdsstyrelsen i övrigt meddelat beträffande sådant arbetes utförande obehörigen åsidosatts,

ankommer det på skogsvårdsstyrelsen att inställa all vidare utbetalning av statsbidraget samt återfordra vad därav uppburits att inom viss angiven tid på en gång eller efter hand inbetalas till styrelsen. Å sålunda uppburna medel skall gäldas fem procent årlig ränta från lyftningsdagen till dess återbetalning sker.

Vad i andra stycket stadgas äge tillämpning jämväl i det fall, att den, som jämlikt upprättat kontrakt eller avgiven förbindelse är pliktig att uppföra eller underhålla hägnad för fredande av område, med avseende varå statsbidrag utgått, eller att vidmakthålla skog, som uppkommit genom åtgärd, vartill statsbidrag beviljats, eftersätter sådan skyldighet; och ankommer å skogsvårdsstyrelsen i dylikt fall att, därest skyldighet i förstnämnda hänseende eftersatts, tillika återfordra särskilt understöd, som lämnats till hägnadens uppförande, jämte fem procent årlig ränta därå från lyftningsdagen till dess återbetalning sker, samt, i fall skyldighet i sistnämnda hänseende blivit åsidosatt, fordra ersättning för skogsodlingsmaterial och biträde, som styrelsen tillhandahållit för skyldighetens fullgörande.

Alla kostnader, som föranledas för skogsvårdsstyrelsen till följd av indragning eller återbäring av statsbidrag eller av särskilt understöd eller till följd av utkrävande av ersättning för skogsodlingsmaterial eller biträde, skola bestriidas eller gottgöras av bidragstagaren eller den, som betalningsskyldighet eljest åligger.

Mom. 15. Det åligger skogsvårdsstyrelsen att övervaka, att den, som jämlikt upprättat kontrakt eller avgiven förbindelse är skyldig att uppföra eller underhålla hägnad för fredande av område, med avseende varå statsbidrag utgått, eller att vidmakthålla skog, som uppkommit genom åtgärd, vartill statsbidrag beviljats, fullgör denna skyldighet ävensom att inom tio år från kontraktets upprättande eller förbindelsens avgivande i laga ordning erinra gäldenären om sagda skyldighet, där denna vid nämnda tidpunkt fortfarande är gällande.

Mom. 16. Varje skogsvårdsstyrelse, som förmedlar statsbidrag från ifrågasvarande anslag, skall årligen till Kungl. Maj:t avgiva redogörelse för verksamheten under nästföregående år enligt föreskrifter, som meddelas av Kungl. Maj:t.

Mom. 17. Vad enligt denna kungörelse gäller om skogsvårdsstyrelse skall äga tillämpning jämväl i fråga om skogssällskapet med iakttagande, att skogssällskapet äger bevilja bidrag allenast till företag å skogar, vilka ägas av sällskapet eller vilkas vård och förvaltning utövas under medverkan och tillsyn av sällskapet, dock med undantag av skogar, varom i 2 § 1 mom. skogsvårdslagen förmäles.